

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

De Matutino. Cap. I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40233

habeat integras Vesperas; negauimus
suprà cap. 8. num. 23. pag. 33.

22 Quomodo separandus sit Patronus à socijs quos habet in Calendario; & quo ritu sit de socijs Officium faciendum, ostendimus suprà cap. 10. num. 11. & seqq. pag. 37.

23 In Vigilia Patroni, quæ habet Officium in Calendario, erit ea die omit-
tenda commemoratio de Patrono, quæ solet fieri inter Suffragia, ne de eodem fiat Officium & commemoratio: quæ est indubitata regula in Officio diuino. Vide infrà Sect. 5. cap. 18.

24 Quæ diximus de Patrono principali loci, eadem conueniunt Fundatori & Patrono Ordinis in toto Ordine post solemnem Canonizationem eiusdem.

25 Negamus autem illud, quod non-nemo scripsit, nimirum, quòd infra Octauam Patroni, seu Tituli, seu Dedicationis propriæ Ecclesiæ, debeat fieri commemoratio de Octaua, quocumque adueniente Festo: quia gratis dicitur, & est priuilegium Octauarum Natiuitatis, Epiphaniæ & Corporis Christi tantum.

SECTIO QVARTA.

De proprio ritu singularum Horarum Canonicarum.

Post Regulas generales totius Officij, veniendum est ad Regulas singularum Officij partium, hoc est Horarum, quo ritu quæque sit recitanda.

SECTIONIS QVARTÆ CAPITA SEX.

- 1 De Matutino.
- 2 De Laudibus.
- 3 De Prima.

- 4 De Horis, Tertia, Sexta, & Nona.
- 5 De Vesperis.
- 6 De Completorio.

De Matutino.

CAP. I.

Matutinum est vox antiqua, in Conc. Cabilon. II. Deducitur à Matuta, id est aurora. Sunt autem apud Auctores hæc synonyma pro eodem, Nocturni, Vigilæ nocturnæ & Matuti-

num, de quo hîc loquimur, vt est à Laudibus distinctum; nam alioquin suprà diximus Sect. 1. cap. 3. pag. 2. constituere vnâ horam cum Laudibus. S. Isidorus 6. Etymol. cap. ult. deducit Matutinum à stella matutina lucifero, quæ oritur inchoante manè inter noctem & diem; vt hinc ediscas, si media nocte cum antiquioribus il-

G lud

lud non recites, in aurora saltem recites. Sed de tempore Matutini recitandi vide supra Sect. 1. cap. 5. tit. 6. pag. 9. A dijs manibus, qui restitunt lucem, dici Matutinum, scripsit Auctor Gemma anima lib. 2. cap. 31. sed quid luci ad tenebras? omitteremus profana.

2 Primus vsus Matutini Officij in Bethlehem fuit, ex Cassiano cit. à S. Isid. lib. 1. de Eccles. Off. cap. 23. nisi de Officio Primæ sit ille explicandus, vt putat veriùs Francol. 1. par. cap. 14. congrueret autem, si illud verum esset, vt à loco Natiuitatis Christi exordium sumpsisset Ecclesia laudum Dei. ibi enim Angeli cecinere Deo, & Pastores laudantes benedixerunt Dominum.

3 Ordo Matutini per se patet in Rubrica de Matutino cap. 13. de cuius partibus, ex quibus componitur, dicemus Sectione sequenti.

4 Forma ipsa Matutini vestigium habet non obscurum apud Apostolum 1. Cor. 4. vt notat Baronius anno 57. ait enim: *Cum conuenitis, unusquisque vestrum Psalmum habet, doctrinam, Apocalypsim, linguam, interpretationem.* Et verè in Matutino habemus Psalmos, Lectiones pro doctrina, Responsorialia pro Apocalypsi, id est reuelatione, Euangelium pro lingua, Homiliam pro interpretatione: illi voce hæc habebant, voce primorum discipulorum, nos scripto sacrorum Auctorum, & SS. Patrum. Addit ibidem Paulus: *Spiritus Prophetarum subiectus sit Prophetis.* quo quid aliud significatur quam ritus ille Matutini, quo Lector petit benedictionem à maiore, cui se subijcit, antequam legat? Hæc Baronius.

5 Nouem Psalmi in Duplicibus &

Semiduplicibus dicuntur, ex Amal. lib. 4. cap. 35. in Dominicis decem & octo, ex eodem cap. 9. vbi & distinguit primos duodecim inter quaternos, vt hodie fit; & dicebantur cum Gloria Patri in fine singulorum, non apud omnes, vt hodie, Dur. in Rat. lib. 5. cap. 3. In Ferijs & Festis Simplicibus Nocturnum dicitur duodecim Psalmorum. Gregorius VII. de Consecr. Dist. 5. In die. iubet ex antiquo more duodecim Psalmos & Lectiones tres quotidie dici, exceptis Festis.

6 Antiphonæ in Festis dicuntur nouem; in Ferijs & Simplicibus sex; tempore Paschali in Festis tres, vna pro quolibet Nocturno; in Ferijs vna, communis duodecim Psalmis.

7 Absolutiones, Benedictiones, Lectiones, Responsorialia, plura in Festis, pauciora in Ferijs, & Hymnus Te Deum, in Sectione sequenti suis locis enodabuntur. Mystica nunc dicamus.

8 Initio sumpto ab Oratione Dominica, à Salutatione B. Mariæ Angelica, & à professione fidei ab Apostolis tradita, clara voce petitur apertio labiorum & diuinum adiutorium cum signo Crucis aprissimo ante omnem actum, & cum Gloria sanctissimæ Trinitatis & vnitatis laude per Alleluia, Dur. loc. cit. Inuitantur omnes ad diuinas laudes; quarum prima cum iubilo per Hymnum canitur, ad fugandum noctis torporem, ait Hugo lib. 2. de Off. cap. 8.

9 Adduntur Nocturni tres in Festis ad ratam primarum trium noctis vigiliarum, quas antiqui obseruabant, ex Hieron. Epist. 22. ad Eustochium, ijs verbis, Noctibus bis tertve surgendum: quidquid neget Azor. cap. 2. quæst. 2. non reperiri, quod antiqui-

tus

tus distinctis horis noctis Nocturni cantarentur, & affirmant tamen multi ab eodem citati, Amalarius *de Ord. Antiphonarij*, & Isid. *lib. 1. de Off. Eccl. cap. 19.* Laudes autem quartæ Vigiliæ referuabantur. Hodie non diuiduntur Nocturni, stante consuetudine vim legis habente: & significatur vna Ecclesia iustorum omnium, eorum qui ante legem, sub lege, post legem, ex Amal. *lib. 4. cap. 9.* ideoque in tertio Nocturno legitur Euangelium tempori gratiæ congruum, inquit Gemma *lib. 2. cap. 14.*

10 Nouem autem Psalmis gratias agimus Deo de descensu eiusdem propter nos, & ad nos sub nouem Choris Angelorum, in Festis nimirum Domini: at in Festis Sanctorum, eò quòd digni facti sunt illi ascendere vsque ad altitudinem cæli, in quo habitant iidem Chori Angelici. Hęc Amal. *fusè de Ordine Antiph.* Vel ter tria cõtatumus cum Angelis, ait Dur. *loco cit.*

11 Decem & octo Psalmi Dominicales ita distribuuntur, vt primi duodecim per quaternos diuisi significant Patriarcharum duodecim & Apostolorum totidem cultum erga S. Trinitatem, per quatuor virtutes Cardinales, Amal. *loco cit.* Reliqui tres in secundo & tertio Nocturno significant electos sub lege, & sub gratia, cum eodem cultu S. Trinitatis, idem *ibidem.*

12 Duodecim verò Psalmi feriales ea ratione sunt constituti, quia duodecim sunt horæ noctis, & cuiuslibet horæ Psalmus respondet, Amal. *cap. 11.* qui dicuntur bipi ad charitatem excitandam, ex Hugon. Vict. *Spec. Eccles. cap. 3.*

13 Versus, quo vertimur ad Deum, renouat intentionem debitam in Of-

ficio, Amal. *loco cit.* Oratioque Dominica dicitur, vt postulemus à Deo sapientiam & intellectum doctrinæ, vt docuit ex *facobo cap. 1.* Dur. *lib. 5. c. 2.* altè recitato Versu, *Et ne nos, &c.* & communiter (reliquum secretò, & singillatim) propter Sanctorum Communionem, inquit Hugo *Spec. cap. 3.* & eadem de causa fit Absolutio, vt sumus capaciores doctrinæ salutaris.

14 Lektionen namque doctrinam continent: quæ ternæ sunt, in honorem Trinitatis, à qua docemur, Hugo 2. *de Offic. cap. 9.* in Festis nouem eæ sunt, quæ ex Amal. *loco cit.* coniungunt nos doctrinæ & conuersationi nouem ordinum Angelicorum; sicut & gaudijs ipsorum coniungunt nos nouem quæ sequuntur Responsorialia, *idem.* Vel Responsorialia post doctrinam excitant nos ad opera, vnde ad ea surgimus, *idem de Ord. Antiph. c. 1. & 4.*

15 Et quia tempore gratiæ lætitiæ locus est magis quàm in alijs statibus ante legem, & sub lege, ideo in fine tertij Nocturni, si dicendus est, cantatur Hymnus *Te Deum.* Fusius Hugo Victorin. *Spec. Eccl. loco citato.* & singillatim hæc habes infra *Sectione seq.*

De Laudibus.

CAP. II.

1 **L**audes dictæ sunt, ex Hug. *lib. 2. de Off. cap. 10.* eò quòd laudem apertè sonant diuinam. quod repetit in *Spec. Eccles. c. 3.* Matutinale Officium appellatur ab Amalar. *lib. 4. cap. 10.* Matutinum quoque dicuntur in Rubrica *de Precibus num. 5.* quia sunt pars Matutini Officij, & ideo non finitur Matutinum separatum à Laudibus cum

G 2

Oratione,